

Türkiye'nin Ulusal Sağlık Akreditasyon Çalışmaları

Prof. Dr. Mustafa Berktaş

1960 yılında İzmir'de doğdu. Pınarhisar Koloğlu İlkokulu, Bornova Süphi Koyuncuoğlu Lisesi ve İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesinden mezun oldu (1983). Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesinde Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji alanında uzmanlık eğitimi aldı. 1993 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesinde yardımcı doçent olarak göreve başladı. 1996'da doçent, 2003'te profesör oldu. Üniversite Hastanesi ve Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanelerinde kurucu başhekimlik, Özel Lokman Hekim Hastanesinde başhekimlik görevlerinde bulundu. Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) bünyesinde Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü Başkanlığı ile TÜSEB Genel Sekreterliği görevlerini yürüttü. Sağlık Bilimleri Üniversitesinde Eğitim ve Projelerden Sorumlu Rektör Yardımcısı olarak görev yaptı. Halen İzmir Bakırçay Üniversitesi Rektörü olan Berktaş, evli ve üç çocuk babasıdır.

Ülkemizde son yıllarda sağlık alanında birçok önemli gelişme yaşanmaktadır. Yaşanan bu önemli gelişmelerden biri de Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığının (TÜSEB), kurulmasıdır. TÜSEB, Sağlık Bilimi ve Teknolojisi alanında bilgi üreterek, ülkemize ve insanlığa hizmet etmek amacıyla 2015 yılında kurulmuştur. TÜSEB, sağlık bilim ve teknolojileri alanında ülke ihtiyaçları doğrultusunda kurulmuş araştırma enstitülerine, gerektiğinde yenilerini ekleyerek sağlık araştırmaları sahasında, yapılanmasını tamamlayacak ve iş birliği ağını kuracaktır.

Bu amaçla kurulan Enstitüler;

- Türkiye Kanser Enstitüsü
- Türkiye Biyoteknoloji Enstitüsü
- Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü
- Türkiye Halk Sağlığı ve Kronik Hastalıklar Enstitüsü
- Türkiye Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Enstitüsü
- Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü
- Türkiye Sağlık Politikaları Enstitüsüdür.

Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü

Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü (TÜSKA), 2015 yılında faaliyetlerine başlayan TÜSEB bünyesinde, sağlık hizmetlerinde akreditasyon faaliyetlerini yürütmek amacıyla aynı yıl içerisinde kurulmuştur. Enstitü, görev alanları kapsamında; hem ülkemizde faaliyet gösteren sağlık kuruluşlarının kalitesini sürekli iyileştirmeye hem de uluslararası düzeyde sağlık hizmetlerinin kalitesinin geliştirilmesine katkı sağlamaya yönelik kalite ve akreditasyon çalışmalarını yürütmektedir. TÜSKA'nın ana faaliyet konuları; Bakanlığa bağlı kuruluşları, yükseköğretim kurumları ve özel kesim ile iş birliği içerisinde sağlık hizmetlerinde kalite ve akreditasyon kurallarının belirlenmesinde T.C. Sağlık Bakanlığına bilimsel katkı sağlamak, ulusal ve uluslararası düzeyde sağlık kuruluşlarını akredite etmek, uluslararası ve bölgesel akreditasyon birlikleri ve örgütleri ile diğer ülkelerin akreditasyon kuruluşlarıyla karşılıklı tanıma anlaşmaları yapmak olarak sıralanmaktadır.

Ulusal ve uluslararası alanda sağlık kalitenin güvencesi lider kuruluş olmak vizyonu ile yapılanmasını tamamlayan TÜSKA, sağlık hizmetlerinde kalite standartlarını sürekli yükseltecek akre-

ditasyon programları ve kalite iyileştirme sistemleri geliştirecek ve uygulayacak; bilimsel çalışmalar ile araştırma projelerini hayata geçirecek ve destekleyecektir. Bünyesinde yer alan Bilim Kurulları ile bu amaçların gerçekleştirilmesine yönelik olarak yapılandırılmıştır. Bu bilim kurulları; Akreditasyon Yürütme Kurulu, İtiraz ve Şikâyetleri Değerlendirme Kurulu, Ulusal Akreditasyon Bilim Kurulu, Uluslararası Akreditasyon Bilim Kurulu ve Kalite Bilim Kurulu olarak sıralanmaktadır. Dünya'da kalite ve akreditasyon faaliyetlerinin çatı kuruluşu olan ISQua'ya (The International Society for Quality in Healthcare) üye olan TÜSKA, "Sağlığın konu olduğu her yerdeyiz..." sloganı ile sağlık hizmetlerinde kalite ve akreditasyon alanında Türkiye'nin uluslararası markası olmayı hedeflemektedir. TÜSKA ulusal akreditasyon faaliyetlerini uluslararası alanlara da taşıma hedefine yönelik olarak iş birlikleri ve ikili görüşmelerini planlamaktadır. Bu kapsamda, geçtiğimiz yıl ISQua'nın 33'üncüsünü Tokyo'da gerçekleştirdiği konferans ve genel kurula katılarak ülkemizi temsil eden Enstitümüz, bu yıl da Londra'da gerçekleştirilecek etkinlikte yer alarak Türkiye'de gerçekleştirdiğimiz faaliyetlerin uluslararası arenada da tanınması ve farklı ülkeler ile işbirliklerinin geliştirilmesine yönelik bağlantıların oluşturulmasını planlamaktadır. Uluslararası Akreditasyon Bilim Kurulu, uluslararası

alandaki bölgesel ve ikili iş birliklerinin oluşturulmasına yönelik stratejilerini belirlemiştir. Bu kapsamda KKTC ve Azerbaycan'ın yanı sıra Afrika ülkeleri öncelikli ülkeler arasındadır. KKTC ile ikili görüşmelere başlanmıştır.

Akreditasyon Programları

TÜSKA, akreditasyon programlarının ortaya konulmasına yönelik olarak; çeşitli akreditasyon programlarını hazırlayarak geliştirmekte; bu programlara başvuruların alınması, değerlendirilmesi ve yürütülmesi faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Program altyapısının oluşturulması sürecinde TÜSKA uzmanları tarafından uluslararası alandaki örnekler incelenmiş, üç farklı hastanede (devlet, üniversite, özel) pilot çalışma yürütülmüş ve Türkiye için en uygun akreditasyon programı kurgulanmıştır. TÜSKA tarafından hayata geçirilen ilk akreditasyon programı olan Hastane Akreditasyon Programı'nda Sağlıkta Akreditasyon Standartları Hastane Seti kullanılmakta ve Denetçi Eğitim Programını başarıyla tamamlayan denetçiler tarafından akreditasyon denetimleri gerçekleştirilmektedir.

Hastane Akreditasyon Programı'na başvurmak isteyen hastanelerin ilk başta TÜSKAnet Akreditasyon Yönetim Sistemi üzerinden kurumsal üye olmaları gerekmektedir. TÜSKAnet'e üye olan hastaneler, bu sistem aracılığı ile Sağlıkta Akreditasyon Standartlarına, Hastane Akreditasyon Program Rehberi ve Hastane Akreditasyon Standartları Uygulama Rehberine ulaşabilmektedir. Kurumlar aynı zamanda sistem üzerinden Öz Değerlendirme Simülasyonunu kullanarak mevcut durumlarını analiz edebilir ve akreditasyona daha bilinçli hazırlanabilirler. Akreditasyon başvuruları da TÜSKAnet üzerinden gerçekleştirilmektedir. Akreditasyona başvuran kurumlar, tüm akreditasyon süreçlerini yine sistem üzerinden takip edebilmekte, iletişim modülü üzerinden de soru, görüş ve önerilerini iletebilmektedirler. Hastanelerin başvuruda bulunmak için bazı kriterleri karşılamaları gerekmektedir. Bu kriterler; hastanenin Türkiye'de bulunması, gerekli yetki ve izin belgelerine (ruhsata) sahip olması, kesintisiz (yılıda 365 gün, haftada 7 gün, günde 24 saat) hizmet sunmasıdır. Hastanenin denetim istediği tarihten en az altı ay önce başvuru formunu doldurması beklenmektedir. Başvurusu kabul edilen hastanelerden bir ay içinde bir öz değerlendirme istenilmekte, öz değerlendirmede standartların en az %85 oranında karşılanması durumunda hastane için denetim planlanmaktadır. Denetim sonucunda, standartları %100 oranında karşılayan hastaneler akredite edilmektedir.

Standartları %85-%99 oranında karşılayan hastanelerden, "Kısmen Karşılanıyor" ve "Karşılanmıyor" şeklinde rapor edilen standartlar için 45 gün içinde Eylem Planı istenilmektedir. TÜSKA tarafından incelenen eylem planının onaylanması ile en geç altı ay içinde yeniden denetim gerçekleştirilmektedir. Akredite edilen hastaneler, belgenin geçerli olduğu üç yıl süresince her yıl ara denetimden geçmektedirler. TÜSKA, Hastane Akreditasyon Programını takiben; ADSM, Diyaliz ve Laboratuvarlar için de akreditasyon programlarına başlayacaktır. Orta-uzun vadede birinci basamak, ambulans ve hasta transferi hizmetleri, branş bazlı, evde bakım hizmetleri, uzun dönemli bakım hizmetleri, özellikli bakım hizmetleri gibi sağlıkta birçok alanda akreditasyon hizmetlerine devam edilmesi planlanmaktadır.

Akreditasyon Standartları

TÜSKA, sağlık hizmetleri alanında uygulayacağı akreditasyon programlarına yönelik olarak, dört farklı akreditasyon standart seti kullanmaktadır. Bunlar; Sağlıkta Akreditasyon Standartları (SAS) Hastane, SAS Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri (ADSM), SAS Diyaliz ve SAS Laboratuvar Setleridir. TÜSKA Akreditasyon Standart setleri ISQua tarafından akredite edilmiştir. Türkiye'de sağlıkta ak-

Ulusal ve uluslararası alanda sağlıkta kalitenin güvencesi lider kuruluş olmak vizyonu ile yapılanmasını tamamlayan TÜSKA, sağlık hizmetlerinde kalite standartlarını sürekli yükseltecek akreditasyon programları ve kalite iyileştirme sistemleri geliştirecek ve uygulayacak; bilimsel çalışmalar ile araştırma projelerini hayata geçirecek ve destekleyecektir.

reditasyon standartlarının hazırlanması, 2012 yılında, Sağlık Bakanlığı ile ISQua arasında kurulan resmi iş birliği süreci ile başlamış, standartlar 2012-2015 yılları arasında Bakanlıkça yürütülen çalışmalar sonucunda hazırlanmıştır. 2015 yılında ise TÜSKA'nın kurulması ile birlikte akreditasyon faaliyetleri kapsamında her türlü bilgi ve doküman ile yürütülen tüm iş ve işlemler Sağlık Bakanlığı'nca TÜSKA'ya devredilmiştir.

Sağlıkta Akreditasyon Standartları, ulusal ihtiyaç ve öncelikler, ulusal-uluslararası standartlar/çalışmalar, Dünya Sağlık Örgütü hedefleri ve ISQua ilkeleri baz alınarak hazırlanmış ve aralarında akademisyenler, sağlık yöneticileri, denetçiler ve uygulayıcıların bulunduğu alanında uzman çok sayıda profesyonelin katılımıyla; anlaşılabilirlik, uygulanabilirlik, ölçülebilirlik gibi parametreler açısından test çalışmaları yapıldıktan sonra kullanıma sunulmuştur. Standartlar, hasta güvenliği, kalite iyileştirme, hasta ve hizmet kullanıcı odaklılığı, kurumsal planlama ve performans gibi temel ilkelere hareketle, hastanelerde "minimum risk, maksimum güvenlik ve optimum kalite"nin sağlanmasını amaçlamakta, "etkililik etkinlik, verimlilik, sağlıklı çalışma yaşamı, hasta güvenliği, hakkaniyet, hasta odaklılık, uygunluk, zamanlılık, süreklilik" olarak belirlenen 10 temel hedefe ulaşılmasını garanti etmektedir.

Sağlıkta Akreditasyon Standart Setleri, uluslararası gelişmeleri dikkate alan, ülkemizdeki sağlıkta kalite altyapısı ile uyumlu, sağlık kuruluşundaki tüm hizmet alanlarını kapsayan, amaçsal yorumlamaya uygun, hizmet süreçlerine ve çıktılara odaklı, inovasyonu teşvik edici, uygulanabilirliği öne çıkaran, kullanımı kolay, kapsayıcı standartlar içermektedir. TÜSKA ulusal akreditasyon programları kapsamında ilerleyen süreçte branş bazlı akreditasyon (yoğun bakım, acil servis, kardiyoloji, KVC), sağlık personeli akreditasyonu, sağlıklı işyerleri, okullar, alışveriş merkezleri, vb. alanlarda akreditasyon standartlarının hazırlanmasına yönelik çalışmalar planlanmaktadır.

Akreditasyon Denetimleri

Akreditasyon programlarına yön verecek bir diğer önemli konu, denetimler ve denetçi kapasitesidir. Bu alanda; ülkemizde mevcut kalite/performans/verimlilik değerlendirme ve/veya denetim faaliyetlerinin süreç bazlı analizi ve yurt dışında benzer sistemlerin incelenmesi üzerine odaklanılmış, ilgili kişi ve kuruluşlarla değerlendirmeler ile çalıştay toplantıları düzenlenmiştir. Yapılan bu çalışmalar sonucunda TÜSKA'nın vizyon ve misyonuna uygun, ihtiyaçları ve eksiklikleri karşılayan, esnek, dinamik, anlaşılabilir ve uygulanabilir bir yöntem geliştirilmiştir.

Denetim Yöntemi

Yöntem kanıt toplama ve kanıtlar üzerinden karar verme üzerine odaklanmaktadır. Yöntemde öncelikle denetçinin standartla ilgili hangi kanıtlara, ne kadar miktarda ve nasıl ulaşacağına yönelik kanıt toplama teknik, ilke ve kriterleri belirlenmiştir. Bu üç konu denetçinin kanıt toplamaya ilişkin yaklaşımını içermektedir. Denetim Yöntemi; çeşitli ilkeler, kriterler ve tekniklerden oluşmaktadır;

- İlkeler; kanıtların standartla ilgili olarak önemlilik, yeterlilik ve uygunluk ilkelerine göre toplanması,
- Kriterler; kanıtların uygulama ve kapsam, izlenebilirlik ve devamlılık ile liderlik ve çalışanların katılımı kriterlerini dikkate alınarak toplanması,
- Teknikler; kanıtların doküman inceleme, iz sürme (trail), gözlem, görüşme ve bunların alt teknikleri ile toplanma yöntemlerini içermektedir.

Değerlendirme ölçütü ve standardın karşılanma düzeyi kararları; "karşılıyor", "kısmen karşılanıyor" ve "karşılmıyor" kararlarından biridir. Denetçi topladığı kanıtlarla ilgili uygunsuzluk tespit etmediyse doğrudan "karşılıyor" kararı verilmektedir. Ancak bir uygunsuzluk tespit etmiş ise denetçi bu uygunsuzluğu "Uygunsuzluk Tanımlama Kriterleri" ile uygunsuzluğun Risk Boyutu, Etki Alanı ve Sıklık Düzeyini içeren "Denetim Matrisi" aracılığıyla değerlendirmektedir. Sonraki aşama ise standardın karşılanma düzeyi kararıdır. Her bir standart değişik sayılda değerlendirme ölçütü içermektedir. Eğer herhangi bir değerlendirme ölçütü "karşılmıyor" ise standardın da kar-

şılanma düzeyi kararı "karşılmıyor" olarak verilir. Diğer durumlarda ise Karşılıyor ve Kısmen Karşılıyor olan değerlendirme ölçütü sayısı aritmetiğine bakılır.

Her bir standardın karşılanma düzeyi kararı verildikten sonra tüm standart setinin karşılanma düzeyi belirlenerek uygulanan akreditasyon programı kapsamında süreç ilerlemektedir.

Denetçi Eğitimleri

TÜSKA tarafından uygulanan denetçi eğitim programı ISQua tarafından akredite edilmiştir. Gerçekleştirilen eğitimler; Temel Eğitim Programı ve Kapasite Geliştirme Eğitim Programı olarak düzenlenmiştir. Program sonucunda ülkemize hekim, hemşire, mühendis, eczacı, yönetici, çeşitli sağlık branşları alt kategorilerinden olmak üzere akademisyenler, yöneticiler, denetçi/değerlendirici ve sağlık çalışanlarından ana kategorilerinden toplam 69 denetçi yetiştirilmiştir. Denetçilerin yetiştirilmesine rehberlik etmek üzere ilgili akademisyenler ve saha profesyonellerinin katılımıyla TÜSKA tarafından bir çalıştay düzenlenmiş ve sonucunda denetçilere yönelik "Hastane Akreditasyon Denetim Rehberi" oluşturulmuştur. TÜSKA akreditasyon programları kapsamında gerçekleştirilecek denetçi eğitimleri ile denetçi kapasitesi nicelik ve nitelik olarak geliştirmeye devam etmektedir. Yakın dönemde, TÜSKA'nın önümüzdeki süreçte gerçekleştireceği farklı akreditasyon programları ile uluslararası akreditasyon programlarına yönelik denetçi eğitim programları uygulanacaktır.

Akreditasyon Teşvikleri

Sağlık hizmetleri alanındaki akreditasyon çalışmaları Ekonomi Bakanlığı tarafından desteklenmektedir. 2 Haziran 2015 tarihli ve 29374 sayılı Resmi Gazete'de iki karar yayımlanmıştır. Bu kararlardan 2015/8 sayılı "Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar" kapsamında Belgelendirme Destekleri içerisinde Desteklenen Belge ve Sertifikalar Listesi'nde (EK-7B) yer alan "Sağlık Turizmi Sektörü" başlığında "Sağlık Bakanlığı-Sağlıkta Akreditasyon Standartları (SAS) Belgesi" yer almaktadır. Mezkur Resmi Gazete'de yayımlanan 2015/9 sayılı "Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar" kapsamında "Desteklenecek Faaliyetler" başlıklı üçüncü bölümün "II-Hizmet Sektörü Marka Destek Programı Kapsamına Alınan Yararlanıcıların Desteklenmesi" kısmı 11. maddesi 1. fıkra (d) bendi "*Çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuata uyum sağlanabilmesi ve yurt dışı birim açılışı ve işletilmesinin teminen gerçekleştirilen; kalite, hijyen, çevre belgeleri, ilgili ruhsat ve izinler ile bir ülke pazarına girişte zorunlu olarak aranan veya pazara girişte avantaj sağlayan belge/sertifikalara ilişkin eğitim, danışmanlık dahil her türlü belgelendirme giderleri, %50 oranında ve belge başına en fazla 50 bin ABD doları desteklenir.*" hükmünü içermektedir. Ayrıca akredite olan hastaneler Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan kalite değerlendirmelerinden akreditasyon süresince muaf tutulacaktır.

Kalite İyileştirme Çalışmaları

Sağlık hizmetlerinde kaliteyi sağlama, sürekli iyileştirme ve güvence altında tutma sistemli çalışmalar sonucunda elde edilebilecek bir kazanımdır. Ülkemiz açısından her ne kadar sağlık hizmet kalitesinde iyileştirmeler son yıllarda artarak gerçekleşse de bu iyileştirmelerin hastaneler açısından bir sistem dâhilinde planlı olarak yapıldığını söylemek oldukça zordur. Sağlık tesislerinde iyileştirmeler yaparak vaktinde ve kaliteli sağlık hizmetine erişimin artırılmasına katkıda bulunmak amacıyla kalite iyileştirme projeleri üretmek, var olan projeleri desteklemek ve iyi uygulama örneklerini yaygınlaştırmak, ulusal ve uluslararası iş birlikleri geliştirmek TÜSKA'nın hedefleri arasında yer almaktadır. Örneğin bu kapsamda, 2016-2017 eğitim ve öğretim yılı içerisinde ODTÜ Endüstri mühendisliği öğrencilerinden bir grup Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi acil servisinde bir yıl süreli kalite iyileştirme çalışmaları yapmış ve sonuçlar hastane yönetimi ile paylaşarak kazanımların somutlaştırılması sağlanmıştır.

Sağlık hizmetleri sunum sürecinin çok büyük bir kısmını oluşturan hastaneler için kalite kültürü özelinde kalite yönetim sistemleri açısından neredeyiz, nerede olmayı arzuluyoruz, mevcut durum ile arzulanan durum arasındaki fark nedir, bu fark nasıl kapatılabilir sorularına cevap bulmaya yönelik olarak tüm sektör temsilcileri ile Hastane Kalite Yönetim Sistemleri (Mevcut Durum Analizi) Çalıştayı TÜSKA tarafından düzenlenmiştir. Akreditasyonun da bir kalite iyileştirme çalışması olduğu dikkate alındığında,

akredite olan hastanelere yönelik destek ve teşviklere tarafımızca özel önem atfedilmekte ve bu kurumlar ile yapılacak çalışmalar önemsenmektedir.

Bilimsel Araştırmalar ve Projeler

TÜSEB'in 6569 Sayılı Kanun ile tanımlanmış görevleri arasında "Ar-Ge yapmak, Ar-Ge'lere mali ya da bilimsel destek sağlamak, bunları koordine etmek, teşvik etmek, izlemek, bu amaçla program ve projeler geliştirmek" görevleri bulunmaktadır. Bu kapsamda TÜSEB'in sağlık alanında teknoloji geliştirme, teşhis ve tedaviye yönelik teknik ve yöntemlerin üretimi gibi konularda kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri tarafından geliştirilecek projeleri destekleme misyonu vardır. Enstitünün kuruluş ve yapılanma faaliyetlerini izleyen süreçte bilimsel çalışmalarını desteklemek ve projelere mali destek verilmesi amacıyla Kalkınma Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve 2018 yılından itibaren proje destekleri verilebilmesi için gerekli başvuru ve işlemler yapılmıştır. TÜSKA, projelere fon sağlamak amacıyla 2018 yılı bütçesinden 15 milyon TL ayırmayı planlamaktadır. Desteklenecek projelerin "akreditasyona başvuru yapan hastanelerin sağlık hizmetlerinde kalite iyileştirme ihtiyaçlarına yönelik projeler" ve "sağlık hizmetlerinde kalite iyileştirme faaliyetlerine yönelik projeler" ana başlıklarında yer alması hedeflenmektedir.

Enstitümüz ayrıca bilimsel çalışmalarını destekleme ve araştırmaları teşvik etme amacıyla "Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Dergisi" adıyla bir süreli yayın hazırlamıştır. İlk sayısının 2017 yılı içinde yayınlanması planlanan dergimize Türkçe veya İngilizce dillerinde yazılmış, sağlık alanında kalite ve akreditasyon konularında çalışmalar kabul edecektir. Enstitümüzün hem ulusal hem de uluslararası alanda bilimsel çalışmalara yön veren bir kuruluş olması, çalışmalar sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilerek sağlık hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Not: Makalenin hazırlanmasına katkı sunan aşağıdaki isimlere teşekkür ederim:

- Yrd. Doç. Dr. Umut Beylik, TÜSKA Enstitüsü, Araştırmacı
- Yrd. Doç. Dr. Keziban Avcı, TÜSKA Enstitüsü, Araştırmacı
- Dr. İbrahim Kayral, TÜSKA Enstitüsü, Araştırmacı
- Canan Cengiz, TÜSKA Enstitüsü, Uzman
- Demet Kavak, TÜSKA Enstitüsü, Uzman
- Özden Güdük, TÜSKA Enstitüsü, Uzman
- Metin Yüce, TÜSKA Enstitüsü, Uzman